

Högskolepolitiskt program för Svenska folkpartiet i Finland

Antaget av partifullmäktige 27.1.2013

Trender

År 2010 trädde den nya universitetslagen i kraft. I och med den nya lagen blev samtliga universitet i Finland juridiska personer, antingen som självständiga offentligrättsliga inrättningar eller som självständiga privaträttsliga stiftelser. Lagen ger universiteten ekonomisk och administrativ autonomi, med en till den allmänna kostnadsnivån knuten grundfinansiering som tryggas av staten. Universitetens uppgift och syfte ändrades inte i och med reformen.

Ett av målen i regeringsprogrammet för regeringen Katainen är att genomföra en motsvarande reform på yrkeshögskolesidan.

Under de senaste åren har man granskat det splittrade finländska högskolefältet allt mer kritiskt. En rationalisering av såväl universitetsnätverket som yrkeshögskolenätet är nödvändig, både med tanke på utbildningens kvalitet och även på grund av minskande årsklasser. Universiteten har genomfört en del sammanslagningar med målet att skapa dynamiska, starka enheter som är internationellt konkurrenskraftiga. Samma framförhållning krävs även på yrkeshögskolefältet. För att målsättningen enligt regeringsprogrammet, om att bli "världens mest kunniga folk", ska uppfyllas och för att vi ska ha tillgång till världens bästa yrkeshögskolor måste man åtgärda splittringen och överlappningar samt möjliggöra bästa möjliga utnyttjande av befintliga resurser. Översynen av högskolenätet får ändå inte äventyra tillgång till utbildning i alla delar av landet. Detta innebär att man inte kan erbjuda alla linjer på varje utbildningsort, men man måste trots detta ha tillgång till utbildning i alla delar av landet.

Då antalet högskolor minskar får profileringen allt större betydelse, likaså är det allt viktigare att ha en stark vision för framtiden samt en tydlig strategi för hur man ska uppnå denna. Detta bör även stödas via finansieringen. Produktivitetstänkandet och kraven på en starkare genomslagskraft får ändå inte medföra en försämring i kvaliteten på utbildningen eller den fria forskningen.

Tvärvetenskaplighet och gränsöverskridande forskning bör uppmuntras.

I planeringen av utbildningen skall de studerandes lärande vara i fokus i enlighet med EU:s anvisningar. Detta innebär också att lärarna bör få utbildning i studerandecentrerade utbildningsmetoder.

Universitet

Universitetens främsta uppgift är att bedriva forskning och att förmedla på forskning baserad utbildning. Frihet i såväl undervisning som forskning är en grundläggande princip. Undervisningen och forskningen vid universiteten kan inte åtskiljas, då universitetens uppgifter är att främja fri forskning och vetenskaplig och konstnärlig bildning samt att förmedla på forskning baserad undervisning. Därför är det ändamålsenligt att forskare åläggs undervisningsskyldighet, samt att all undervisande personal skall ha utbildning i pedagogik.

Universitetsexamen är uppbyggd i en tvåstegsmodell med separat kandidat- och magisterexamen, i enlighet med Bolognastrukturen, och man bör jobba utgående från detta. Möjligheterna att mellan kandidat- och magisternivån röra sig mellan olika utbildningsprogram, högskolor och länder ska underlättas och marknadsföras effektivare. Även rörligheten bland lärare och forskare bör uppmuntras. Därför bör det eftersträvas att examina och titlar är jämförbara inom Europa, men detta bör ske på ett sätt som bäst garanterar kvaliteten på både undervisning och forskning.

Tvärvetenskaplighet och gränsöverskridande forskning bör uppmuntras. Lärandemålen bör vara tydligt utskrivna för både kurser och hela examina. Inom utbildningen skall studerandes lärande stå i centrum, och läromålen bör vara konkreta och tydligt utskrivna. Såväl kurser som examinationstillfällen ska erbjudas tillräckligt ofta för att möjliggöra studier på heltid och examen inom utsatta tidsramar. Högskolorna bör även aktivt utnyttja de möjligheter som den tekniska utvecklingen medför, exempelvis genom att erbjuda studerande flexibla möjligheter till distansstudier och elektronisk examination. Universiteten skall genom kontinuerliga utvärderingar sträva till att förbättra utbildningen. Utbildningen ska vara mångsidig och utgå från uttalade lärandemål. Kunskaper med relevans för arbetslivet ska ingå i studierna.

Yrkehögskolor

Yrkeshögskolereformen bör stärka yrkeshögskolornas roll som en del av det finländska utbildnings- och innovationssystemet. Yrkeshögskolorna ska bli autonoma självständiga juridiska personer i form av aktiebolag. Såväl studerande som personal, samt arbets- och näringsliv, bör delta i beslutsfattandet i yrkeshögskolornas styrande organ, och regionen bör höras. Framtidens yrkeshögskola har stark kompetens, förmåga att profilera sig och klara verksamhetsområden. Samarbetet med arbetslivet bör vara intensivt och den regionala verkningsgraden stark.

Utbildningens tillgänglighet och det regionala utbildningsutbudet ska tryggas även om högskolenätverket koncentreras. De åtgärder som vidtas inom den strukturella utvecklingen måste gagna utbildningen och dess innehåll och inte vara endast ekonomiskt eller regionalpolitiskt motiverade. Utbildningsutbudet och antalet studieplatser ska vara dimensionerat i enlighet med arbetsmarknadens behov, för att undvika överutbud inom enskilda branscher. Kvalitet går före kvantitet och utexaminerades placering på arbetsmarknaden ska vara ett betydande kriterium vid finansieringen. Utbildningsprogrammen bör vara sinsemellan jämbördiga, även då det kommer till finansiering. Arbetspraktik har en mycket central roll inom yrkeshögskoleutbildningen. Praktiken får inte medföra extra kostnader för den studerande.

Yrkeshögskoleutbildning behövs i hela landet, men samtidigt behövs också koncentration till starka och livskraftiga enheter. Yrkeshögskolorna har en mycket stark förankring i det regionala arbetslivet. Starka kunskapsmiljöer bör skapas genom koncentration av utbildningen till mångsidiga helheter, men även i vissa fall genom specialisering inom smala nischer.

I antagningen till högre yrkeshögskoleexamen tar man utöver arbetserfarenhet även i beaktande sådan kunskap som man har erhållit inom tidigare examen. Vi stöder en fusion mellan yrkeshögskolorna Arcada och Novia.

Dualmodellens framtid

Universiteten och yrkeshögskolorna ska ha olika profil, men samarbete är både vettigt och till och med nödvändigt för att optimalt utnyttja de existerande resurserna såsom fastigheter, bibliotek, fortbildning och studiepsykologer. Finland är ett av få länder

med två separata högskolelagstiftningar. Diversifieringen inom högskolesektorn bör ses i relation till utbildningsformernas innehåll och profil. Universitetsutbildningen bygger på både grundforskning och tillämpad forskning, och är mer teoretisk, medan yrkeshögskolorna bedriver tillämpad forskning och är mer praktiska och arbetslivscentrerade till sin natur.

Finansiering

Högskolornas basfinansiering garanteras även i framtiden av staten. För yrkeshögskolornas del överförs finansieringsansvaret på staten i samband med statsandelsreformen, som är tänkt att träda i kraft år 2015. Finansieringen är resultatnriktad och sporrar till utveckling. Vid sidan av genomströmning betonas kvalitet, internationalisering och slagkraft.

Den nya finansieringsmodellen för universiteten som togs i bruk från och med år 2013 poängterar kvalitet, genomslagskraft, produktivitet och internationalisering. En liknande modell har utarbetats även för yrkeshögskolesidan, och ska tas i bruk från och med år 2014. Förslaget till modell beaktar yrkeshögskolesidans särdrag, och framhäver regional genomslagskraft och samarbete med arbetslivet, kvalitet och internationalisering samt verksamhetens omfattning.

Vid sidan av statens finansiering är högskolorna även beroende av stöd från näringslivet, kommuner och av privatpersoner. Den donationskultur som växte fram under universitetens medelinsamling, tack vare skattelättnaderna och den så kallade motfinansieringen från statens sida, bör tas till vara och uppmuntras vidare genom att skatteavdragen för privata donationer kvarstår. Anskaffning av extern finansiering får inte vara en förutsättning för erhållandet av finansiering från staten. Den externa finansieringen får inte äventyra forskningens och undervisningens oberoende.

För att trygga en fortsatt kvalitativ högskoleutbildning och forskning bör staten i framtiden inte avstå från högskolornas årliga kostnadsindexjustering.

Den finlandssvenska högskoleutbildningen

Högskoleutbildningen på svenska i Finland har en viktig roll för den finlandssvenska kulturautonomin och kulturen, och den vilar på tre starka regionala ben i Helsingfors,

Åbo och Vasa. Dessa kompletteras av viktiga campus på mindre finlandssvenska orter. Den svenska högskoleverksamheten i Finland måste stå sig kvalitativt i nationella och internationella jämförelser.

För att garantera en tillräcklig bredd i utbildningsutbudet på svenska, och för att säkra små men kulturellt viktiga ämnens framtid, kan det krävas särlösningar inom den svenskspråkiga högskoleutbildningen samt finansieringen av den.

Den finlandssvenska högskoleutbildningen bygger på två pelare: de enspråkigt svenska högskolorna och de tvåspråkiga. De svenskspråkiga högskolorna ska förbli enspråkiga. Det är viktigt att det finns en levande tvåspråkighet vid de tvåspråkiga högskolorna, vilket betyder att det inte räcker med att man kan avlägga tentamen på svenska utan även föreläsningar och seminarier ska erbjudas på svenska i tillräcklig utsträckning. Det samma bör gälla undervisningsmaterial, handledning och stödtjänster, och förvaltningen bör vara genuint tvåspråkig.

För att trygga den svenskspråkiga högskoleutbildningen i vårt land är det av yttersta vikt att skapa starka och livskraftiga enheter. Den svenskspråkiga befolkningen skall erbjudas samma möjligheter till högskoleutbildning som den finskspråkiga och ett tillräckligt antal personer med tillräckliga kunskaper i svenska bör utbildas för landets behov. Både branschvisa och regionvisa behov av svenskkunnig utbildad arbetskraft bör mötas.

Forskning, utveckling och innovationer

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FUI) bör genomsyra all verksamhet vid högskolorna. Forskningen bör ges tillräckliga resurser, och samarbetet med näringslivet bör vara starkt utan att forskningens oberoende ändå riskeras. Forsknings- och innovationsrådets målsättning om att fyra procent av bruttonationalprodukten används för forskning, utveckling och innovation är bra. Yrkehögskolornas roll inom FUI är viktig, speciellt som innovationskraft och vid kommersiellt utnyttjande av innovationer, och därför ska forsknings- och utvecklingsverksamhetens andel av yrkehögskolornas finansiering stärkas.

Det är viktigt att redan i ett tidigt skede inkludera studerande i forskningen och i skapandet av nya innovationer. Entreprenörskap, problemlösningsförmåga, språkkunskaper och internationell kännedom är viktiga för att säkra finländsk konkurrenskraft i världen.

Kunskap är en av de viktigaste konkurrensfaktorerna i dagens värld och högskolorna är centrala aktörer då det gäller att generera kunskap. Högskolorna har vid sidan av det generella forsknings- och utbildningsuppdraget också ett tredje uppdrag; att vara en kraft i den lokala, regionala och nationella utvecklingen.

Den nationella forskningsinfrastrukturpolitiken bör främjas, och samtidigt bör det europeiska samarbetet förstärkas, eftersom en del kringutrustning som behövs i forskningen är så dyr att man inte har råd med den nationellt. Finland bör även i framtiden sträva efter att aktivt utnyttja EU:s forskningsprogram och de möjligheter som programmen för med sig. Samarbetet mellan universiteten och sektorforskningsinstituterna bör stärkas och arbetsfördelningen speciellt inom grundforskningen ses över för att möjliggöra överföringar av sektorforskningsinstitutens uppgifter till universiteten efter att instituten sammanförts till större enheter. Koordineringen av målen för den statliga sektorforskningen sker vid statsrådets kansli, men Forsknings- och innovationsrådets roll i den nationella forskningsinfrastrukturpolitiken bör stärkas.

Internationalisering

Mobiliteten för både studerande och personal vid högskolorna bör öka. Internationaliseringsperioder ska kunna genomföras både i form av utbytesstudier eller praktik i utlandet, och som hemmainternationalisering genom internationella studiehelheter vid de finländska högskolorna. Det ska vara smidigt att åka på utbytesstudier eller praktik utomlands och utbytesstudierna bör inte förlänga den normala studietiden. Forskarutbyte och forskares gästvistelser och internationella forskningsprogram och nätverk vid andra universitet uppmuntras och ses som något som berikar hemuniversitetet.

Finland skall vara ett attraktivt land för utländska studerande. Utbytesstuderande och internationella exmensstuderande som kommer till Finland bör erbjudas tillräcklig

språkundervisning i nationalspråken för att ge dem förutsättningar att stanna i landet efter examen. Därtill bör man lägga extra fokus på integrering av högskolestuderanden med extra fokus på kontakter till arbetslivet.

Stödfunktioner

Stödfunktionerna för studerande ska vara tillräckliga och effektiva, på detta sätt minskar man avbrotten i studierna och gör studierna smidigare. Studerande ska ha tillgång till både ändamålsenlig studiehjälp och kunnig yrkesvägledning som stöd för planeringen av sin studiestig och kommande karriärväg. Högskolan bör värna om sina studerandes välmående, då forskning visar att god fysisk och psykisk hälsa leder till studieframgång. Detta betyder bl.a. att studerande vid behov har tillgång till studierådgivningspsykolog, därtill ser man till att det på studieorten erbjuds ett tillräckligt motionsutbud.

Högskolorna bör vara tillgängliga och alla, både lärare och studerande, ha lika möjligheter att lära, arbeta och umgås. Studiemiljön ska vara lättillgänglig och trygg. Det bör finnas tillräckliga resurser för att främja studerandes mentala hälsa. Studerande ska ha likvärdig tillgång till hälsovårdstjänster oberoende av om de studerar vid ett universitet eller en yrkeshögskola. Då försöket med att utvidga Studenternas Hälsovårdsstiftelses (SHVS) tjänster även till yrkeshögskolestuderande slutförs år 2014 bör man vara beredd på att säkerställa att samtliga högskolestuderande omfattas av tjänsterna från och med år 2015.

Studiestödet

Studiestödet bör reformeras för att bättre möjliggöra heltidsstudier och den vägen förkorta studietiden. Reformen får inte hämma unga möjligheter att kombinera studierna med förtroendeuppdrag eller jobb förutsatt att den studerande uppnår tillräckliga studieresultat. Studiestödssystemet bör även beakta studerande som har barn att försörja.

Utbildningsexport

Handeln med utbildning till stater, företag och andra högskolor är en växande internationell marknad, och inom utbildningsexporten finns det stora möjligheter för Finland. Målet bör vara att utbildningens andel av Finlands sammanlagda export ska

växa betydligt. Efterfrågan på det slags kunnande Finland har i fråga om utbildning är stor, men man har inte klarat av att svara på denna. Det finns ett internationellt intresse för vårt utbildningssystem som måste tas till vara och utnyttjas.

Avgiftsfri utbildning

Grundpelaren för vårt välfärdssamhälle är den avgiftsfria utbildningen på alla utbildningsstadier. Principen om utbildningens avgiftsfrihet är en grundläggande jämlikhetsfråga. Ett införande av avgifter för utbildningen står i kontrast med målsättningen att alla ska ha lika möjlighet till utbildning, oberoende av bakgrund. Utbildningens kvalitet blir inte automatiskt bättre av att det uppbärs en avgift.

Livslångt lärande

Högskolorna bör vara anpassade till att ta emot studerande med olika bakgrund och erfarenheter, i olika livssituationer. Livslångt lärande ger möjligheter för de studerande som inte kunnat följa den traditionella studievägen, samt möjliggör upprätthållande av kompetens.

Antagningen av studerande

Antagningen av studerande till högskolor bör i huvudsak ske på basis av urvalsprov som mäter de sökandes kunskap och motivation. Urvalsproven bör utvecklas från det nuvarande, och det krävs bättre koordinering mellan de olika högskolornas urvalsprovssystem. Bland annat kunde man samordna litteraturen till utbildningsområden.

I Finland börjar man studera betydligt senare än genomsnittet i Europa, och vi bör utreda hur studierna kunde påbörjas tidigare än idag.